

FÄRDPLAN FÖR EN KLIMATNEUTRAL VÄRDEKEDJA I BYGG- OCH ANLÄGGNINGSSEKTORN 2045

En färdplan för fossilfri konkurrenskraft

Projektets arbetsgrupp

2018-09-25

FÖRORD

I Bygg- och anläggningssektorns färdplan för en klimatneutral värdekedja i bygg- och anläggningssektorn 2045 – en färdplan för fossilfri konkurrenskraft, återges daterat förord av färdplanens styrgrupp, se Bilaga 1. I följande texter refereras Bygg- och anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft enbart som ”färdplanen”.

Projektet och arbetet med färdplanen har organiserats på följande vis:

Styrgrupp, bestående av:

Agneta Wannerström, Skanska (Projektledare)
Alexandra Lauren, Skanska
Christina Lindbäck, NCC
Mats Wendel, Swerock
Björn Wellhagen/Birgitta Govén, Sveriges Byggindustrier
Maria Brogren, WSP
Johan Gerklev, Skanska
Filip Johnsson/Johan Rootzen, Chalmers (Mistra Carbon Exit)

Arbetsgrupp, bestående av:

Jeanette Sveder Lundin, Skanska
Nicklas Magnusson, Skanska
Gustav Sandqvist, Skanska
Martin Andersson, Skanska
Emilia Hagberg, Skanska
Anna Bjerkesjö, Skanska
Maria Eriksson, NCC

Referensgrupp, bestående av representanter från aktörer i bygg- och anläggningssektorns värdekedja, se Bilaga 2.

Arbetsgruppens deltagare har i huvudsak författat färdplanen, med granskningspunkter och till viss del underlagstexter från styrgruppen respektive referensgruppen.

Projektet önskar bringa stort tack till alla som bidragit i arbetet med färdplanen, från deltagare på workshops, seminarium och runda-bordssamtal, till deltagare i referensgruppen, styrgruppen och forskningsprogrammet Mistra Carbon Exit. Totalt har ca 170 personer deltagit i någon aktivitet. Projektet vill även tacka finansörerna SBUF och Skanska Sverige AB. Till slut vill projektet även tacka regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige med Svante Axelsson och Malin Strand för koordinering och initiativet med färdplanerna. Färdplanen är en av nio färdplaner som presenterades för regeringen i april 2018.

Färdplanen har fått stort genomslag och ca 70 aktörer har idag ställt sig bakom den. Den väcker svenskt och internationellt intresse och kommuniceras aktivt av Fossilfritt Sverige som ett gott exempel där samverkan i värdekedjan särskilt lyfts fram. Skanska har lämnat projektledarskapet och överlämnat till Sveriges Byggindustrier som nu fortsätter med nästa fas, implementering. En första workshop ägde rum i september 2018 med syfte att skapa fortsatt samverkan i värdekedjan inom några prioriterade utmaningar.

Den 6 september 2018, Agneta Wannerström, Projektledare

SAMMANFATTNING

Färdplanens sammanfattning återges på sidnummer 5-6 i Bilaga 1.

Under våren 2017 blev Skanska Sverige tillfrågade av regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige att leda arbetet att ta fram en färdplan för fossilfri konkurrenskraft för bygg- och anläggningssektorn. Tanken var att genom färdplanen åskådliggöra hur bygg- och anläggningssektorn möter Sveriges klimatmål till 2045 – med stärkt konkurrenskraft. Tanken var även att genom färdplanen visa att det inte är sektorns företrädare som är hindret till klimatomställningen utan tvärtom bär på ett antal lösningar som skulle vara möjliga att genomföra om vissa hinder undanröjes.

Syftet med projektet var att formulera en sektorsgemensam färdplan för en klimatneutral värdekedja i bygg- och anläggningssektorn 2045. Målet med färdplanen var att samla aktörerna i bygg- och anläggningssektorns värdekedja kring en uppsättning klimatmål och uppmaningar för att påskynda klimatomställningen. Målet var även att tillgängliggöra den samlade kunskapsbilden idag om bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkan och belysa trender, drivkrafter, hinder och konkurrenskraften i klimatomställningen, samt måla upp en gemensam resa framåt.

Projektets organisation har utgjorts av en styrgrupp, en arbetsgrupp samt en referensgrupp. Arbetsgruppen har samordnat arbetet med två workshops, ett runda-bord samtal och ett förankringsseminarium, samt producerat texter för remiss till styr- och referensgruppen. Arbetsgruppen har även inarbetat inkomna synpunkter från totalt tre remisser till färdplansdokumentet. Workshops har haft som syfte att samla aktörer i bygg- och anläggningssektorns värdekedja för dialog kring inriktning och struktur samt ge input till innehåll i färdplansdokumentet. Runda-bord-samtalet syftade till att diskutera investerarens förväntningar på bygg- och anläggningssektorn i klimatomställningen. Det avslutande seminariet fokuserade på att ha en presentation och dialog gällande framtagna så kallade ”uppmaningar” till politiker och sektorns aktörer. Seminariet syftade också till att få en förankring av färdplanen inom deltagande organisationer. Utöver detta har samverkan skett med övriga färdplansarbeten.

Projektet resulterade i en färdplan för en klimatneutral värdekedja i bygg- och anläggningssektorn 2045. Resultatet i färdplanen inkluderar följande byggstenar:

- Beskrivning av nuläget avseende bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv samt trender inom områden såsom kundkrav och upphandling, digitalisering, cirkulär ekonomi, hållbara investeringar och marknadsinitiativ;
- Värdekedjan i bygg- och anläggningssektorns gemensamma vision och kvantifierade mål inom klimatneutralitet fram till 2045;
- En analys över de hinder som bromsar omställningen mot klimatneutralitet för aktörerna i bygg- och anläggningssektorns värdekedja;
- Konkurrenskraften för värdekedjans aktörer att styra om mot klimatneutralitet;
- Och slutligen, totalt 26 stycken uppmaningar till politiker och olika aktörer i bygg- och anläggningssektorns värdekedja som syftar till att röja identifierade hinder och påskynda klimatomställningen.

Färdplanen överlämnades till Isabella Lövin, vice statsminister och minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat, samt Mikael Damberg, närings- och innovationsminister, den 25 April 2018 i Rosenbad av Skanska Sveriges VD Gunnar Hagman. Färdplanen återfinns publicerad på Fossilfritt Sveriges hemsida.

INNEHÅLL

BAKGRUND.....	4
SYFTE	4
METOD	4
RESULTAT OCH SLUTSATSER.....	5
LITTERATURFÖRTECKNING	6
BILAGA 2. DELTAGANDE FÖRETAG OCH ORGANISATIONER.....	7

BAKGRUND

I färdplanen återges bakgrund till behovet av en gemensam färdplan för värdekedjan i bygg- och anläggningssektorn 2045, se vidare sidnummer 14-15 i Bilaga 1.

Med värdekedjan i bygg- och anläggningssektorn avses främst bygg- och anläggningsentreprenörer, maskin och transportleverantörer, leverantörer av material och tjänster, fastighetsägare, privata och offentliga beställare, arkitekter, konsulter, bransch- och intresseorganisationer, myndigheter, kommuner samt forskningsinstitut och högskolor som bidrar med kompetens. Värdekedjan är därmed alla de aktörer som gör affärer med varandra, eller på annat sätt påverkar och styr utvecklingen av byggnader, anläggningar och infrastruktur, för att tillhandahålla och styra utvecklingen av beställd funktion.

Med klimatneutralitet avses netto noll utsläpp av växthusgaser till atmosfären. Det innebär att utsläpp som sker ska kunna tas upp av det ekologiska kretsloppet eller med tekniska lösningar och därmed inte bidra till växthuseffekten. Strategin är att i första hand minska faktiska utsläpp men att kompensationsåtgärder kan användas för att uppnå klimatneutralitet.

SYFTE

Syftet med projektet var att formulera en sektorsgemensam färdplan för en klimatneutral värdekedja i bygg- och anläggningssektorn 2045. Målet med färdplanen var att samla aktörerna i bygg- och anläggningssektorns värdekedja kring en uppsättning klimatmål och uppmaningar för att påskynda klimatomställningen. Målet var även att tillgängliggöra den samlade kunskapsbilden idag om bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkan och belysa trender, drivkrafter, hinder och konkurrenskraften i klimatomställningen, samt måla upp en gemensam resa framåt.

METOD

Färdplanen har tagits fram genom en litteraturstudie framförallt för att beskriva nuläget och trender inom projektets ämnesområde. Under processen har ett antal workshops och seminarier genomförts för att på bred front samla aktörer inom bygg- och anläggningssektorn och på så sätt ge möjlighet att komma med input till arbetet och färdplansdokumentet. Nedan ges en kortfattad beskrivning av upplägg på genomförda workshops.

Workshop referensgrupp, Stockholm 10 januari 2018

Syfte: Att referensgruppen fick tycka till om – samt ta med sig hem och förankra – det material arbetsgruppen hittills hade producerat i färdplansarbetet, vilket inkluderade strukturen över färdplanen, en nulägesbeskrivning samt ett första utkast på vision och resan mot klimatneutralitet.

Workshop ”Affärens roll i klimatomställningen”, Stockholm 25 januari 2018

Syfte: Involvera, aktivera, delaktiggöra och öka engagemanget för färdplanen i sektorns alla led. Ge tillfälle att bidra med underlag och input till färdplanen. Aktivera beställare, leverantörer och entreprenörer genom att definiera lösningar och hinder för att utveckla lönsamma affärer mot en klimatneutral sektor.

Runda-bordssamtal ”Investerarnas roll i klimatomställningen”, Stockholm 6 mars 2018

Syfte: Att diskutera finanssektorn och investerarnas förväntningar på byggsektorns klimatomställning samt vilka styrmedel och incitament som behövs för att uppnå en finansiering av en långsiktig klimatomställning.

Seminarium ”Dialog om byggsektorns klimatomställning”, Stockholm 6 mars 2018

Syfte: Fokus att på ett interaktivt sätt diskutera de i färdplanen framtagna ”Uppmaningar” riktade till politiker samt bygg- och anläggningssektorns aktörer samt att förankra dessa inom deltagande organisationer och företag.

Företag och organisationer anmälda och/eller representerade vid workshops, runda-bordssamtal samt seminarium, se Bilaga 2.

Dessutom arrangerade Fossilfritt Sverige ett rundabordsamtal där ca åtta kommuner deltog inom ramen för vår färdplan.

Styrgruppsmöten har genomförts tre gånger och mailkontakt däremellan under hela projektets gång. Arbetsgruppen har haft kontinuerlig planering och avstämning under hela processen med framtagandet av färdplansdokumentet samt vid planering av workshops och seminarier. Färdplanen har under arbete skickats på remiss till referensgruppen med instruktioner och mall för kommentarer på ett strukturerat sätt. Arbetsgruppen har hanterat inkomna kommentarer i anslutning till remissen.

RESULTAT OCH SLUTSATSER

Projektets resultat och slutsatser presenteras i sin helhet i färdplanen, Bilaga 1, enligt följande struktur:

- *Uppmaningar till politiker och aktörer i bygg- och anläggningssektorn, sidnummer 7-9. Uppmaningar till olika aktörer i bygg- och anläggningssektorn för att påskynda klimatomställningen och möjliggöra resan mot klimatneutralitet 2045. Uppmaningarna är att betrakta som färdplanens kärna och huvudsakliga resultat/slutsatser.*
- *Vi ställer oss bakom målen, uppmaningarna och färdplanens viljeinriktning, sidnummer 10. Aktörer som ställt sig bakom färdplanens viljeinriktning.*
- *Kapitel 1 Vision klimatneutralitet 2045, sidnummer 11-13. Resultat från workshops, förankringsseminarium samt remissrundor med referensgrupp och styrgrupp som anger visionen och vilka kvantifierbara mål som värdekedjan i bygg- och anläggningssektorn enats om.*
- *Kapitel 3 Nulägesbeskrivning och trender, sidnummer 16-26, återger resultaten från litteratursammanställningen samt remissrundorna med referensgruppen respektive styrgruppen om nuläget och trender för klimatneutralitet idag.*
- *Kapitel 4 Möjligheter och utmaningar – en hindersanalys, sidnummer 27-31, återger resultaten från projektets workshops, runda-bord samtal och remissrundor med referensgruppen samt styrgruppen om vilka hinder som bromsar bygg- och anläggningssektorns klimatomställning.*
- *Kapitel 5 Konkurrenskraft, sidnummer 32-33, återger resultaten från projektets workshops, runda-bord samtal och remissrundor med styrgruppen om konkurrenskraften i klimatomställningen.*
- *Kapitel 6 Resan mot klimatneutralitet 2045, sidnummer 34-35, illustrerar en uppsättning gemensamma åtgärder på resan mot klimatneutralitet utifrån tre temaområden.*

Färdplanen överlämnades den 25 April 2018 i Rosenbad¹ till Isabella Lövin, vice statsminister och minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat, samt Mikael Damberg, närings- och innovationsminister. Färdplanen finns publicerad på Fossilfritt Sveriges hemsida². Där finns även en sammanfattning av alla färdplaner på svenska och engelska. Projektet har publicerat en

¹ <http://fossilfritt-sverige.se/pa-gang/fardplaner-for-fossilfri-konkurrenskraft/>

² http://fossilfritt-sverige.se/wp-content/uploads/2018/01/ffs_bygg_anlaggningssektorn.pdf

debattartikel i Dagens Industri den 21 april 2018³, samt debattartikel i DN⁴ den 25 april tillsammans med andra färdplaner. Det pågår arbete med fler debattartiklar. Flertalet kontakter med journalister har lett till artiklar i fackpress och branschtidningar. Under Almedalen genomfördes ett antal aktiviteter kring färdplanerna. Färdplanen har presenterats på några konferenser så som inledning på CCC Summit 19 juni anordnat av Volvo CE och på Building Sustainability av SGBC den 18 oktober. Färdplanen är även en av tre nomineringar till Årets miljöpris på Betonggalan 22 november 2018, vilken anordnas av Svensk Betong.

LITTERATURFÖRTECKNING

Färdplanens litteraturförteckning återges i Bilaga 1, sidnummer 37-41.

---

³ <https://www.di.se/debatt/byggsektorn-bestallarna-bor-krava-klimatsmart-byggande/>

⁴ <https://www.dn.se/debatt/nio-branscher-visar-hur-fossilfri-teknik-starker-konkurrenskraften/>

BILAGA 2. DELTAGANDE FÖRETAG OCH ORGANISATIONER

Representerade företag och organisationer under framtagandet av ”Färdplan för en klimatneutral värdekedja i bygg- och anläggningssektorn 2045”.

Referensgrupp:

Bonava	Linköpings universitet	Tyréns
Boverket	NCC	Upphandlingsmyndigheten
Building Future Institute	PEAB	Uppsala kommun
Cementa / HeidelbergCement	Riksbyggen	Vasakronan
Chalmers	RISE	Veidekke
Fastighetsägarna	SABO	Volvo CE
Fossilfritt Sverige	Skanska	White arkitekter
HSB Riksförbund	Stena Metall	WSP
Installatörsföretagen	Svensk betong	
IVL	Sveriges Byggindustrier	
Jernkontoret	SKL	
JM	Sveriges Träbyggnadskansli	
Klimatkommunerna	Swedisol	
Kommittén för modernare	Thomas betong	
Byggregler	Trafikverket	

Workshop ”Affärens roll i klimatomställningen”

ABB	Malmö Stad
Akademiska Hus	Preem
Cementa	SLL, Förvaltningen för utbyggd tunnelbana
Cemex AB	Skanska CDN
Circle K	Skanska Nya Hem
E.ON Energilösningar AB	Skanska Sverige
Fastighets AB LE Lundberg	Trafikverket
Finja Prefab	Vacse AB (publ)
GDL	Vasakronan
Huge Bostäder	Volvo CE
ICA Fastigheter AB	

Runda-bordssamtal ”Investerarnas roll i klimatomställningen”

Alecta	SEB
AP3	SEK
Folksam	Skandia
Fossilfritt Sverige	Skanska AB
Handelsbanken Fonder	Skanska Financial Services AB
Lannebo Fonder AB	Skanska Sverige
NCC Building	SPP
NCC Group	Strukturinvest
NIB	Swedbank AB
Nordea	Swedbank Robur

Seminarium ”Dialog om byggsektorns klimatomställning”

2050	IVL	Stockholm Exergi
A-sidan	Jernkontoret	Stockholmskem
AFA Fastigheter	Klimatkommunerna Kommittén för modernare byggregler	Stockholms stad
Aktuell Hållbarhet	KTH	Strängbetong
Arega Projektledning AB		Svensk Betong Sveriges Byggindustrier Sveriges Träbyggnadskansli
Betongindustri AB	Llentab Aktiebolag	Svevia
Bjerking	Loop Rocks	Swecem
Bonava Sverige AB	MaRitaCAD	Swecon Anläggningsmaskiner AB
Boverket	Mistra Carbon Exit	Swedbank
Byggindustrin	NCC AB	Swedisol AB
Byggmästar'n i Skåne	NCC Building	Swerock AB
Byggvesta	NCC	Säker Vatten AB
Cementa	NIB	Thomas betong
Cemex AB	Nilsson Energy AB	Tillväxtanalys
Chalmers	Nordea	Trafikförvaltningen, Stockholms läns landsting
Cowi	OKQ8	Trafikverket
E.ON Energilösningar AB	Peab AB	Tyréns
Familjebostäder	Riksbyggen	Vacse AB (publ)
Fastighetsägarna	Sabo	Vasakronan
Finja Prefab	Saint-Gobain	Veidekke Sverige
Folksam	SGBC	Volvo CE
Fossilfritt Sverige	Skanska AB	Vätgas Sverige
HSB	Skanska Sverige AB Skanska Industrial Solutions	Wästbygg
Huge Bostäder	SKL	Wiklunds Åkeri AB
Huge Samhällsfastigheter	SKL Kommentus SLL, Tillväxt- och regionplaneförvaltningen	WSP
Hållbar byggande	Stena Fastigheter	White arkitekter
ICA Fastigheter	Stockholm	ÅWL Arkitekter AB
Installatörsföretagen		